

Aalto-yliopiston perustieteiden korkeakoulu
Tietojenkäsittelytieteen laitos
Tommi Junttila (puh. 23364)

T-79.1001 Tietojenkäsittelyteorian perusteet T (4 op)
Tentti torstaina 25.8.2011 klo 9.00–12.00

Merkitse jokaiseen vastauspaperiin:

- Nimi, tutkinto-ohjelma, opiskelijanumero
- Teksti: "T-79.1001 Tietojenkäsittelyteorian perusteet T 25.8.2011"
- Tarkastettavaksi jättämiesi vastauspapereiden kokonaismäärä

1. Osoita, että kukin seuraavista kielistä on säännöllinen antamalla sille kuvaus joko säännöllisenä lausekkeena tai äärellisenä automaattina:

- (a) $\{w \in \{a, b\}^* \mid w:n \text{ alussa tai lopussa on osajono } abba\}$ 5p.
- (b) $\{w \in \{a, b\}^* \mid w:ssä \text{ on parillinen määrä } b\text{-kirjaimia}\}$ 5p.
- (c) $\{w \in \{a, b, c\}^* \mid w \text{ ei sisällä osajonoa } aa \text{ eikä osajonoa } ac\}$. 5p.

2. Tarkastellaan kieltä $L = \{b^k a a b^n \mid n \geq k + 1 \text{ ja } k \geq 0\}$.

- (a) Osoita, että L ei ole säännöllinen. 7p.
- (b) Laadi yhteydetön kielioppi kielelle L . 6p.
- (c) Esitä merkkijonojen aab ja $baabbb$ jäsenyspuut kieliopissasi. 2p.

3. Laadi Turingin kone, joka tunnistaa kielen

$$L = \{w \in \{a, b, c\}^* \mid w:ssä \text{ on yhtä monta } a\text{:ta ja } b\text{:tä}\}.$$

Laatimasi kone voi halutessasi olla moninauhainen. Esitä koneesi tilakaaviona ja kuvaile sen toimintaidea sanallisesti.

Esitä laatimasi koneen laskennat syötteillä ab ja aca . 15p.

4. Olkoot L_1 ja L_2 aakkoston Σ kieliä.

- (a) Osoita, että jos kielet L_1 ja L_2 ovat kummatkin säännöllisiä, niin silloin myös kieli $L = \{xy \mid x \in L_1 \text{ ja } y \in L_2\}$ on säännöllinen. 5p.
- (b) Määrittele käsitteet rekursiivinen ja rekursiivisesti numeroituva kieli. Anna esimerkki kielestä, joka on rekursiivisesti numeroituva mutta ei rekursiivinen. (Kielen määrittelyn tulee olla täsmällinen, mutta ominaisuuksia ei tarvitse todistaa.) 5p.
- (c) Osoita, että jos kieli L_1 on rekursiivisesti numeroituva ja L_2 on rekursiivinen, niin kieli $L = L_1 \cap L_2$ on rekursiivisesti numeroituva. 5p.

Yhteensä 60p.